

**T.C.
KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ FAKÜLTESİ
HEMŞİRELİK BÖLÜMÜ**

HEM2056-CERRAHİ HASTALIKLARI HEMŞİRELİĞİ DERS KİTAPÇIĞI

DERSTEN SORUMLU ÖĞRETİM ELEMANLARI

Dr. Öğr. Üyesi Bahar CANDAS ALTINBAS

Öğr. Gör. Dr. Yasemin GÜNER

Arş. Gör. Dr. Tuğba ÖZCAN KAYA

TRABZON

2026

İÇİNDEKİLER

1. HEM2056 CERRAHİ HASTALIKLARI HEMŞİRELİĞİ DERSİ.....	3
1.1. Dersin Öğretim Elemanları	3
1.2. Dersin Tanımı ve Amacı.....	3
1.3. Eğitim Modeli.....	3
1.4. Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği AD Yüz yüze ve Uzaktan Eğitim Politikası	3
1.5. Dersin Programdaki Yeri.....	3
1.6. Dersin Öğretim Yöntem ve Teknikleri	3
1.7. Dersin Eğitim Araç ve Gereçleri	3
1.8. Dersin Değerlendirmesi.....	4
2. HAFTALIK DERS İÇERİĞİ	5
2.1. HEM2056 Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Dersi Haftalık Ders İçeriği.....	5
2.2. HEM2056 Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Dersi Haftalık Ders Planı.....	6
2.3. HEM2056 Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Dersi Hemşirelik Temel Uygulamaları ve İlgili Beceriler Listesi	8
2.4. HEM2056 Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Dersi Kaynak Listesi	9
2.5. HEM2056 Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Dersi için Kullanılan Ders ve Laboratuvar Alanları.....	10

1. HEM2056 CERRAHİ HASTALIKLARI HEMŞİRELİĞİ DERSİ

1.1. Dersin Öğretim Elemanları:

Dr. Öğr. Üyesi Bahar CANDAS ALTINBAŞ

Öğr. Gör. Dr. Yasemin GÜNER

Arş. Gör. Dr. Tuğba ÖZCAN KAYA

1.2. Dersin Tanımı ve Amacı:

Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği dersi, cerrahi girişim geçirecek hastalara uygulanacak olan ameliyat öncesi, sırası ve sonrası bakımı içerir. Bu ders ile öğrenciye, cerrahi hastalıklar ile ilgili temel bilgilerin verilmesi, cerrahi sorunu olan bir hastanın bakım gereksinimlerini belirleyebilme, sorun doğrultusunda çözüm geliştirebilme ve uygulayabilme amaçlanır.

1.3. Eğitim Modeli:

KTÜ SBF Hemşirelik Bölümü eğitim program modeli, entegre (bütünleşik) eğitim program modelidir. Bu kapsamda Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği dersi Hemşirelik Bölümü eğitim program modeline temellendirilerek dersin amacı, öğrenim hedefleri/çıktıları, içeriği, öğrenme ortamı ve yaşantıları, değerlendirme yöntemleri şeklinde ders planlanıp programlanmakta ve derse bağlı uygulamalar blok sistem şeklinde yürütülmektedir.

1.4. Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği AD Yüz yüze ve Uzaktan Eğitim Politikası:

Pandemi nedeniyle kısıtlama gibi bir durum olmadıkça, teorik dersler yüz yüze ve mesleki eğitim klinik sahada yapılmaktadır.

1.5. Dersin Programdaki Yeri:

HEM2056 Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği dersi hemşirelik lisans programının 4. yarıyılında verilir. Ders haftada 6 saat teorik ve 2 saat laboratuvar uygulamasını içeren 6 AKTS'lik bir derstir.

1.6. Dersin Öğretim Yöntem ve Teknikleri:

Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği dersinde klasik eğitim modeli uygulanmaktadır. Derslerin işlenişinde; sunum, anlatım, kavram haritası ve soru-cevap tartışması ile öğrencilere aktarım yapılır. Klinik uygulamada; vaka tartışması, bakım planı ve kliniğe özgü ilaç rehberi hazırlama gibi teknikler ile öğrencilerin gelişim ve becerileri desteklenir.

1.7. Dersin Eğitim Araç ve Gereçleri:

Derslerin işleniş; powerpoint sunumu ve video gösterimi gibi materyaller kullanılarak yapılır.

Tablo 1. 2025-2026 Eğitim Öğretim Yılı Bahar Dönemi Öğrencinin Ders Kapsamındaki Sorumlulukları

2025-2026 Eğitim Öğretim Yılı Bahar Dönemi Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Dersi Kapsamında Öğrencinin Sorumlulukları	Teslim Tarihi
1. Klinikte kullanılacak bakım planı formu ve uygulama rehberi formları öğrenciler ile paylaşılacak	13 Şubat 2026
2. Öğrenciler hastalara yönelik bakım planını, hastaya (vakaya) uygun rehber formlarını ve eğitim materyalini hazırlayacak	23.02.2026-24.03.2026
	30.03.2026-18.05.2026
3. Öğrenciler tarafından hazırlanan formlar klinikte sunulacak/tartışılacak	23.02.2026-24.03.2026
	30.03.2026-18.05.2026

1.8. Dersin Değerlendirmesi:

HEM2056 Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği için;

- Ara sınavın ağırlıklı ortalamasının %35'i, yarıyıl sonu sınavının ağırlıklı ortalamasının % 50'si ve laboratuvar uygulamasının %15'i toplam ders notunu oluşturur.
- Yarıyıl sonu sınavında 100 üzerinden en az 50 puan alma zorunluluğu vardır.
- Yarıyıl sonu sınavına girmeyen veya bu sınavdan en az 50 puan alamayan öğrencilerin,yarıyıl içi çalışmaları değerlendirmeye katılmaz ve bu öğrenciler FF harf notu ile değerlendirilir. (Bakınız Sağlık Bilimleri Fakültesi Lisans Yönetmeliği

<https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=16680&MevzuatTur=8&MevzuatTertip=5>)

2. HAFTALIK DERS İÇERİĞİ

2.1. HEM2056 Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Dersi Haftalık Ders İçeriği

Hafta	Ders içeriği
1. Hafta	Cerrahinin Tanımı ve Sınıflandırması Cerrahi Hastalarında Sıvı-Elektrolit Dengesi Şok Türleri ve Şoktaki Hastaya Yaklaşım Preoperatif Hemşirelik Bakımı
	İntraoperatif Hemşirelik Bakımı Postoperatif Hemşirelik Bakımı
	Hastane Enfeksiyonları Staj Toplantısı
2. Hafta	Cerrahi Hastasında Beslenme Cerrahide Kullanılan Drenler ve Hemşirelik Bakımı Yara İyileşmesi Yanıklar ve Yanıklı Hastada Hemşirelik Bakımı
3. Hafta	Meme Cerrahisi ve Hemşirelik Bakımı
4. Hafta	Gastrointestinal Sistem Cerrahisi ve Hemşirelik Bakımı
5. Hafta	Ürogenital Sistem Cerrahisi ve Hemşirelik Bakımı Böbrek Transplantasyonu
6. Hafta	RAMAZAN BAYRAMI (1. GÜN)
7. Hafta	Laboratuvar Uygulaması
8. Hafta	Laboratuvar Uygulaması
9. Hafta	ARA SINAV HAFTASI (06-12 Nisan 2026)
10. Hafta	Kas-İskelet Sistemi Cerrahisi ve Hemşirelik Bakımı
11. Hafta	Kalp Cerrahisi ve Hemşirelik Bakımı Periferik Damar Cerrahisi ve Hemşirelik Bakımı
12. Hafta	EMEĞİ VE DAYANIŞMA GÜNÜ (1 Mayıs 2026)
13. Hafta	Sinir Sistemi Cerrahisi ve Hemşirelik Bakımı
14. Hafta	Solunum Sistemi Cerrahisi ve Hemşirelik Bakımı Kulak, Burun ve Boğaz Cerrahisi ve Hemşirelik Bakımı Endokrin Sistem Cerrahisi ve Hemşirelik Bakımı Göz Cerrahisi ve Hemşirelik Bakımı
15. Hafta	LABORATUVAR SINAVI
16. Hafta	YARIYIL SONU SINAVLARI (01-12 Haziran 2026)

2.2. HEM2056 Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Dersi Haftalık Ders Planı

Hafta	Tarih	Saat	Konu	Dersi veren öğretim elemanı
1. HAFTA	09.02.2026	8	- Cerrahinin tanımı ve sınıflandırması - Cerrahi hastalarında sıvı-elektrolit dengesi ve dengesizlikleri, asit-baz dengesi ve dengesizlikleri - Şok türleri ve şoktaki hastaya yaklaşım - Perioperatif Hemşirelik *Ameliyat Öncesi Hemşirelik Bakımı	Dr. Öğr. Üyesi Bahar CANDAS ALTINBAŞ
	10.02.2026	8	- Perioperatif Hemşirelik *Ameliyat Sırası Hemşirelik Bakımı *Ameliyat Sonrası Hemşirelik Bakımı	Dr. Öğr. Üyesi Bahar CANDAS ALTINBAŞ
	13.02.2026	8	- Hastane enfeksiyonları - STAJ TOPLANTISI	Dr. Öğr. Üyesi Bahar CANDAS ALTINBAŞ Öğr. Gör. Dr. Yasemin GÜNER Arş. Gör. Dr. Tuğba ÖZCAN KAYA
2. HAFTA	20.02.2026	8	- Cerrahi Hastasında Beslenme - Cerrahide Kullanılan Drenler ve Hemşirelik Bakımı - Yara iyileşmesi - Yanıklar ve yanıklı hastada hemşirelik bakımı	Öğr. Gör. Dr. Yasemin GÜNER Arş. Gör. Dr. Tuğba ÖZCAN KAYA
3. HAFTA	27.02.2026	8	Meme Cerrahisi	Dr. Öğr. Üyesi Bahar CANDAS ALTINBAŞ
4. HAFTA	06.03.2026	8	- Gastrointestinal Sistem Cerrahisinde Tanı Yöntemleri *Gastrointestinal Sistem Hastalıkları (Özofagus, mide, bağırsak vb) *Gastrointestinal Sistem Cerrahisi - Gastrointestinal Sistem Cerrahisinde Hemşirelik Bakımı	Dr. Öğr. Üyesi Bahar CANDAS ALTINBAŞ
5. HAFTA	13.03.2026	8	- Ürogenital Sistem Cerrahisinde Tanı Yöntemleri * Ürogenital Sistem Hastalıkları (Anomaliler, enfeksiyonlar, tümörler, taşlar) - Ürogenital Sistem Cerrahisi - Ürogenital Sistem Cerrahisinde Hemşirelik Bakımı - Böbrek Transplantasyonu	Öğr. Gör. Dr. Yasemin GÜNER
6. HAFTA	20.03.2026	RAMAZAN BAYRAMI (1. GÜN)		
7. HAFTA	27.03.2026	8	LABORATUVAR UYGULAMASI	Dr. Öğr. Üyesi Bahar CANDAS ALTINBAŞ Öğr. Gör. Dr. Yasemin GÜNER Arş. Gör. Dr. Tuğba ÖZCAN KAYA
8. HAFTA	03.04.2026	8	LABORATUVAR UYGULAMASI	Dr. Öğr. Üyesi Bahar CANDAS ALTINBAŞ Öğr. Gör. Dr. Yasemin GÜNER Arş. Gör. Dr. Tuğba ÖZCAN KAYA
9. HAFTA	ARA SINAV HAFTASI (06-12 Nisan 2026)			
10. HAFTA	17.04.2026	8	- Kas-İskelet Sistemi Cerrahisinde Tanı Yöntemleri *Kas-İskelet Sistemi Hastalıkları (Enfeksiyonlar, tümörler, kırıklar vb.) *Kas-İskelet Sistemine İlişkin Cerrahi Girişimler - Kas İskelet Sistemi Cerrahisinde Hemşirelik Bakımı	Arş. Gör. Dr. Tuğba ÖZCAN KAYA

11. HAFTA	24.04.2026	8	• Kalp Cerrahisinde Tanı Yöntemleri * Kalp Hastalıkları (Koroner arter hastalığı vb.) * Kalp Cerrahisi * Kalp Cerrahisinde Hemşirelik Bakımı • Periferik Damar Cerrahisinde Tanı Yöntemleri * Periferik Damar Hastalıkları (Anevrizmalar vb.) * Periferik Damar Cerrahisi * Periferik Damar Cerrahisinde Hemşirelik Bakımı	Arş. Gör. Dr. Tuğba ÖZCAN KAYA
12. HAFTA	EMEK VE DAYANIŞMA GÜNÜ (1 MAYIS 2026)			
13. HAFTA	08.05.2026	8	• Sinir Sistemi Cerrahisinde Tanı Yöntemleri • Sinir Sistemi Hastalıkları (Kraniyal, spinal) • Kafa İçi Basıncı • İntrakranial ve Spinal Cerrahi • Sinir Sistemi Cerrahisinde Hemşirelik Bakımı	Öğr. Gör. Dr. Yasemin GÜNER
14. HAFTA	15.05.2026	8	• Solunum Sistemi Cerrahisinde Tanı Yöntemleri * Solunum Sistemi Hastalıkları (Enfeksiyon, tümörler) * Solunum Sistemi Cerrahisi * Solunum Sistemi Cerrahisinde Hemşirelik Bakımı • Endokrin Sistem Hastalıklarında Tanı Yöntemleri * Endokrin Sistem Hastalıkları * Endokrin Sisteme İlişkin Cerrahi Girişimler * Endokrin Sistem Cerrahisinde Hemşirelik Bakımı • Kulak, Burun ve Boğaz Hastalıklarında Tanı Yöntemleri * Kulak, Burun ve Boğaz Hastalıkları * Kulak, Burun ve Boğaza İlişkin Cerrahi Girişimler * Kulak, Burun ve Boğaz Cerrahisinde Hemşirelik • Göz Cerrahisinde Tanı Yöntemleri * Göz Cerrahisi ve Hemşirelik Bakımı	Öğr. Gör. Dr. Yasemin GÜNER Arş. Gör. Dr. Tuğba ÖZCAN KAYA
15. HAFTA	22.05.2026	8	LABORATUVAR SINAVI	Dr. Öğr. Üyesi Bahar CANDAŞ ALTINBAŞ Öğr. Gör. Dr. Yasemin GÜNER Arş. Gör. Dr. Tuğba ÖZCAN KAYA
16. HAFTA	YARIYIL SONU SINAVLARI (01-12 Haziran 2026)			

2.3. HEM2056 Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Dersi Hemşirelik Temel Uygulamaları ve İlgili Beceriler Listesi

TEMEL HEMŞİRELİK UYGULAMALARI	CERRAHİ HASTALIKLAR HEMŞİRELİĞİ DERSİ BİLİŞSEL HEDEFLERİ	CERRAHİ HASTALIKLAR HEMŞİRELİĞİ DERSİ PSİKOMOTOR HEDEFLERİ	ÖĞRETME YÖNTEMLERİ
CERRAHİ GİRİŞİM	- Hastayı ameliyata hazırlama sürecinde neler yapması gerektiğini bilir. - Ameliyat öncesi hastaya hangi konularda ve nasıl bakım vereceğini bilir. - Ameliyat sırasında hasta bakımında neler yapması gerektiğini bilir. - Ameliyat sonrası hasta bakımında neler yapması gerektiğini bilir.	- Hasta kimliğini doğrulayabilir. - Hastanın yaşam bulgularını alır ve değerlendirebilir. - Hastaya uygun önlük ve bone giydirmede yardımcı olabilir.	Sunum Anlatım Soru-cevap
BESLENME	- Gastrostomiden beslemede neler yapması gerektiğini bilir - Nazogastrik sonda ile beslemede ve bakımında neler yapması gerektiğini bilir - Parenteral, enteral ve total parenteral beslenme sürecinde neler yapması gerektiğini bilir	- Nazogastrik sonda ile beslenmeye yardım edebilir vebakımını uygulayabilir - Beslenmeyi izler ve değerlendirebilir - Gastrostomiden beslenmeye yardım edebilir - Parenteral, enteral ve total parenteral beslenmesüreçini değerlendirebilir	Sunum Anlatım Soru-cevap
BOŞALTIM	- Aldığı çıkardığı takibi yapmayı bilir - Ürostomi/ileostomi/dren/kolostomi tanımlar ve bakımında neler yapması gerektiğini bilir - Vücut sıvılarının dağılımını ve sıvı elektrolitleri bilir	- Aldığı çıkardığı takibi yapabilir - Bağırsak ve mesane eğitimi verebilir - Ürostomi/ileostomi/kolostomi bakımı verebilir	Sunum Anlatım Soru-cevap Kavram haritası
GÜVENLİ ÇEVRENİN SAĞLANMASI ve SÜRDÜRÜLMESİ	- Basınç yarasını önlemede neler yapması gerektiğini bilir - Doğru cerrahi el yıkama tekniğini bilir - Steril eldiven, gömlek ve maske giyme giydirme ve çıkarmada ne yapması gerektiğini bilir - Steril malzeme kullanmayı bilir - Tıbbi aseptiye uygun olarak giyinmeyi bilir - Hasta güvenliği uygulamalarını (hastanın kliniğe kabulü, kimlik doğrulama) bilir - Yaralanma riski ile ilişkili önlemleri bilir (düşme, travma, kanama, aspirasyon vb) - Güvenli Cerrahi Kontrol listesini değerlendirmeyi bilir - Enfeksiyon riskini önleyici uygulamaları bilir	- Basınç yarasını önlemeye yönelik hemşirelik uygulamalarını yapabilir - Cerrahi el yıkama tekniğini kullanabilir - Tıbbi ve cerrahi asepti kurallarına uyabilir - Steril paket açabilir - Steril alan hazırlayabilir - Steril alana malzeme yerleştirebilir - Steril malzeme kullanabilir - Steril eldiven giyebilir ve çıkarabilir - Steril gömlek giyebilir ve çıkarabilir - Tıbbi aseptiye uygun maske giyebilir ve çıkarabilir - İzolasyon önlemlerini uygulayabilir - Hasta kimliği doğrulayabilir - Tıbbi aseptiye uygun önlük giyebilir ve çıkarabilir - Düşme riskine yönelik hemşirelik uygulamalarını yapabilir - Güvenli Cerrahi Kontrol listesini kullanabilir ve değerlendirebilir	Sunum Anlatım Gösterme Soru-cevap
SAĞLIĞIN DEĞERLENDİRİLMESİ	- Kardiyovasküler sistemi değerlendirmeyi bilir - Kas-iskelet sistemini değerlendirmeyi bilir - Kulak burun boğazı değerlendirmeyi bilir - Meme muayenesi yapmayı bilir - Sindirim sistemini değerlendirmeyi bilir - Solunum sistemini değerlendirmeyi bilir - Ürogenital sistemi değerlendirmeyi bilir - Nörolojik değerlendirme yapmayı bilir - Ruhsal ve sosyal değerlendirme yapmayı bilir	- Kardiyovasküler sistemi değerlendirebilir - Kas-iskelet sistemini değerlendirebilir - Kulak burun boğazı değerlendirebilir - Meme muayenesi yapabilir - Sindirim sistemini değerlendirebilir - Solunum sistemini değerlendirebilir - Ürogenital sistemi değerlendirebilir - Nörolojik değerlendirme yapabilir - Ruhsal ve sosyal değerlendirme yapabilir	Sunum Anlatım Soru-cevap

HAREKET	- Hastayı mobilize etmeyi bilir - Basınç yarasını önleyici malzemelerikullanmayı bilir - Yatak içi hareket ettirme ve pozisyonverme tekniklerini bilir - Hastaya uygun pozisyon vermeyi bilir - Cerrahi girişimlere uygun egzersizleryaptırmayı bilir	- Alçı-atel- traksiyon bakımı yapabilir - Basınç yarasını önleyici destek malzemelerini yerleştirebilir ve hemşirelik bakımı verebilir - Hastayı yatak içinde hareket ettirebilir ve hastaya pozisyon verebilir - Hastayı yataktan ayağa kaldırabilir - Hastayı yataktan sandalyeye/tekerlekli sandalyeye alabilir - Hastanın mobilizasyonuna yardım edebilir - Eklem hareket açıklığı (ROM) egzersizleri uygulayabilir - Vücut mekaniklerine uygun hareket edebilir - Şok pozisyonu verebilir - Cerrahi girişimlere uygun egzersiz yaptırmayı bilir (mastektomi, Kegel vb.)	Sunum Anlatım Soru-cevap Gösterme
KİŞİSEL TEMİZLİK veRAHATLIĞI SAĞLAMA	- Deri ve mukoza bütünlüğünü korumayayönelik hemşirelik bakımını bilir - Ameliyat öncesi cilt hazırlığına yönelikyapılacak girişimleri bilir	- Ameliyat öncesi cilt hazırlığı yapabilir - Deri ve mukoza bütünlüğünü korumaya yönelik önlemleri alabilir	Sunum Anlatım Soru-cevap
SICAK ve SOĞUK UYGULAMALAR	- Sıcak uygulama yapmayı bilir - Soğuk uygulama yapmayı bilir - Lokal sıcak ve soğuk uygulama yapmayıbilir	- Sıcak uygulama yapabilir - Soğuk uygulama yapabilir - Lokal sıcak ve soğuk uygulama yapabilir	Sunum Anlatım Soru-cevap
SOLUNUM	- Postural drenaj pozisyonlarını veuygulamasını bilir - Oksijen saturasyonunu ölçmeyi vedeğerlendirmeyi bilir - Derin soluk alma ve öksürmeegzersizlerini bilir	- Oksijen satürasyonunu ölçer ve değerlendirebilir - Derin solunum ve öksürme egzersizlerini uygulatabilir - Postural drenaj uygulayabilir - Triflow kullanımını yaptırmayı bilir - Oksijenizasyonu değerlendirir (siyanoz, solunum özellikleri (solunum sıkıntısı, yardımcı solunum kaslarının kullanımı vb.)	Sunum Anlatım Soru-cevap
YARA BAKIMI	- Basınç yarası gelişme riskinideğerlendirmeyi bilir - Basınç yarası evrelerini bilir - Yara ve basınç yarası bakımı vermeyi bilir - Yara evlerini değerlendirmeyi bilir - Stoma bakımı vermeyi bilir - İnsizyon bölgesini değerlendirmeyi bilir(enfeksiyon, kanama, drenaj vb.) - Dren bakımı yapmayı bilir	- Basınç yarası gelişme riskini değerlendirir - Basınç yarası evrelerini değerlendirir - Yara evrelerini değerlendirir - Yara ve basınç yarası bakımı verebilir - Stoma bakımı verebilir - Dren bakımını yapabilir	Sunum Anlatım Soru-cevap
YAŞAMSAL BULGULAR	Ağrıyı değerlendirme ölçeklerini ve değerlendirme yöntemlerini bilir	Ağrı ölçeklerini (VAS ve Görsel skala) kullanabilir veağrıyı değerlendirir	Sunum Anlatım Soru-cevap

2.4. HEM2056 Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Dersi Kaynak Listesi

1. Erdil, F, Elbaş Özhan, N. Cerrahi Hemşireliği, Aydoğdu Ofset MatbaacılıkAmbalaj Sanayi veTic. LTD. Şti., 7. Baskı: Ankara; 2016. (Ana Kaynak)
2. Akyolcu, N., Kanan, N., Aksoy, N. Cerrahi Hemşireliği I, Nobel Tıp Kitabevleri, 4. Baskı:İstanbul; 2021. (İlave Kaynak)
3. Akyolcu, N., Kanan, N., Aksoy, N. Cerrahi Hemşireliği II, Nobel Tıp Kitabevleri, 3. Baskı:İstanbul; 2021. (İlave Kaynak)
4. Eti Aslan F. (Eds). Cerrahi Bakım: Vaka Analizleri ile Birlikte. Akademisyen Tıp Kitabevi, 2.Baskı: Ankara; 2017. (İlave Kaynak)
5. Karadakovan, A., Eti Aslan, F. Dahili ve Cerrahi Hastalıklarda Bakım. Akademisyen Tıp Kitabevi, 3. Baskı: Ankara; 2014. (İlave Kaynak)
6. Çelik, S., Usta Yeşilbalkan, Ö. Dahili ve Cerrahi Hastalıklar Hemşireliği. Nobel AkademikYayıncılık ve Eğitim Danışmanlık Tic. Ltd. Şti., 3. Baskıdan Çeviri: Ankara; 2015. (İlave Kaynak)
7. Şenol Çelik, S., Karadağ, A. Hemşirelik Bakım Planları: Tanılar, Girişimler ve

Sonuçlar.Akademi Basın ve Yayıncılık, 1. Baskı: İstanbul; 2019. (İlave Kaynak)

8. Gürsoy A. Perioperatif Hemşirelikte Kanıta Dayalı Uygulamalar. Türkiye Klinikleri, 1. Baskı.Ankara; 2020. (İlave Kaynak)

9. AORN güncellemeleri (2022): <https://aorn.org/Guidelines/About-AORN-Guidelines> (İlaveKaynak)

10. Bektaş, S. Kahraman Esen, H. Ameliyathane Hizmetleri El kitabı. Akademisyen Yayınevi,Ankara, 2021. (İlave Kaynak)

11. Çelik, S. Cerrahi Hemşireliğinde Güncel Uygulamalar. Çukurova Nobel Tıp Kitabevi, Antalya,2021. (İlave Kaynak)

2.5. HEM2056 Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Dersi için Kullanılan Ders ve Laboratuvar Alanları

Bu ders, kuramsal içerik ile beceri laboratuvarı uygulamalarının bütüncül olarak yürütüldüğü bir eğitim sürecini kapsamaktadır. Dersin kuramsal bölümü KTÜ İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi amfisinde gerçekleştirilmektedir. Laboratuvar uygulamaları ise KTÜ Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü 103 ve 104 numaralı teknik laboratuvarlarında yürütülmektedir.